

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-03-29

Diarienummer SMF-2023-02292

Handläggare

Lena Thylén

Telefon: 0730723027

E-post: lena.thylen@stadsmiljo.goteborg.se

Framställan om tilläggsbudget med anledning av strukturellt underskott

Förslag till beslut

Stadsmiljönämnden godkänner förvaltningens framställan om tilläggsbudget om 128,5 miljoner kronor och översänder tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen såsom underlag inför kompletteringsbudget 2/2023

Sammanfattning

Inför bildandet av de fyra nya stadsutvecklande nämnderna gjordes en uppskattad schablonmässig fördelning av tidigare stadsutvecklande nämnders budgetramar. Hänsyn togs inte till eventuellt felbudgeterad verksamhet. Under de tre första månaderna har ett intensivt arbete gjorts i att identifiera ekonomiska flöden utifrån tidigare beslut. Till dags datum har strukturella underskott om 128,5 miljoner kronor identifierats parallellt med prognosarbetet i samband med delårsrapport per mars

Nämnden prognostiserar per mars månad ett underskott om 130 miljoner kronor och har för perioden en negativ avvikelse mot budget om 62,3 miljoner. Att inom ram hantera prognostiserat underskott om 130 miljoner kronor innebär besparingar på drygt 10% av påverkingsbar helårsbudget. Att effektuera besparingsåtgärder på ett halvt år kommer ha en stor påverkan på stadens offentliga rum. Det kommer innebära märkbart sänkta servicenivåer som påverkar både boende, besökare och näringsliv.

Det aktuella konjunkturläget påverkar nämndens ekonomi synnerligen hårt då verksamheten har en kostnadsmassa som påverkas kraftigt av höga indexökningar. Hur detta ytterligare slår på helårsresultatet kommer förvaltningen arbeta vidare med under året.

Stadsmiljönämnden är en viktig part i den nya organisationen för stadsutveckling. Det är olyckligt att som nystartad organisation tvingas gå in sparläge och bromsa administration och verksamhet då kraft behöver läggas på att bygga upp och implementera processer och rutiner.

Bedömning ur ekonomisk dimension

I rådande lågkonjunktur befinner sig staden i ett kärt ekonomiskt läge. Det är dock olyckligt att som nystartad organisation tvingas gå in i sparläge och bromsa administration och verksamhet då kraft behöver läggas på att bygga upp och implementera processer och rutiner. Stadsmiljönämnden är också en viktig part i den nya organisationen för stadsutveckling. Nämnden har en omfattande uppdragsverksamhet och tillsammans med bundna kostnader samt avskrivningar och ränta, är 60% av budgeterad omslutning inte påverkingsbar. Att inom ram hantera prognostiserat underskott om 130 miljoner kronor innebär besparingar på drygt 10% av påverkingsbar helårsbudget. Att effektuera besparingsåtgärder på ett halvt år kommer ha en påverkan på stadens offentliga rum. Och innebära märkbart sänkta servicenivåer som påverkar både boende, besökare och näringsliv.

Bedömning ur ekologisk dimension

Om nämnden inte får tillskott och därmed behöver göra besparingar på drygt 10% av påverkingsbar verksamhet kommer detta ha en ekologisk påverkan. De offentliga rummen spelar en avgörande roll för stadens förmåga att hantera klimateffekterna, genom att de bidrar med värdefulla ekosystemtjänster som att rena luften och ta hand om regnvattnet, vara livsmiljöer för olika arter samt att de skapar förutsättningar för ett hållbart resande.

Bedömning ur social dimension

Om nämnden inte får tillskott och därmed behöver göra besparingar på drygt 10% av påverkingsbar verksamhet kommer detta ha påverkan ur social dimension. De offentliga rummen blir allt viktigare när Göteborg växer och fler människor ska leva här. Människor behöver stadens gator, parker, torg, badplatser, naturområden och lekplatser. Dessa platser är livsviktiga för att människor ska kunna ta sig till skolan och arbetet, till mataffären och träningen. De är viktiga för människors rekreation och återhämtning och för att möta andra. Klimatförändringen, urbaniseringen, teknikutvecklingen och idealen för hur vi vill leva och bo ställer nya krav på hur Göteborgs offentliga rum behöver utformas, förvaltas och utvecklas. Fler människor arbetar hemifrån, vilket ställer förändrade och högre krav på vårt närområde. Samtidigt som Göteborg växer och utvecklas. Göteborg behöver utvecklas och förvaltas som en stad för fler, inte för färre. Nya krav ställs på befintliga miljöer och nya miljöer planeras och byggs. Det är angeläget att förvaltningen har resurser för att både utveckla och förvalta den befintliga staden och samtidigt ta hand om den nya staden.

Nämnden ska inte enbart förvalta och utveckla en stad som löser dagens utmaningar, utan sträva efter en stad som står emot kommande förändringar och problem. Stadsutveckling innebär förhållandevis långa processer, och då behöver blicken hållas långt fram. Göteborgs offentliga rum behöver vara anpassningsbara och tillåta mångfald och förändringar. De offentliga rummen spelar en avgörande

roll för stadens förmåga att hantera climateffekterna, genom att de bidrar med värdefulla ekosystemtjänster som att rena luften och ta hand om regnvattnet, vara livsmiljöer för olika arter samt att de skapar förutsättningar för ett hållbart resande. Stadens ekosystemtjänster är värdeskapande och ligger till grund för en hållbar samhällsekonomi. Det kräver innovativa lösningar och nya sätt att gestalta staden, vilket skapar behov av resurser för att kunna möta samhällsutmaningarna i den omfattning som är nödvändig.

Som förvaltning med helhetsansvar för stadens offentliga rum och samlade framkomlighet har vi ett ansvar att agera förebildligt i vår roll som förvaltare och utvecklare av det offentliga rummet och framkomligheten i det. Vårt mål är att skapa en attraktiv och trygg stad för både boende, besökare och näringsliv. En stad som människor känner stolthet över. De beslut som fattas idag kommer att påverka generationer av människor och vår miljö under väldigt lång tid. Stadsmiljönämnden förvaltar en betydande del av kommunens yta. Det innebär stora möjligheter såväl som ett stort ansvar för att arbeta proaktivt och långsiktigt. De frågor nämndens ansvarar för påverkar hur människor upplever en plats framkomlighet och därmed hur de använder den, och vidare hur de lever sina liv. I förvaltningen och utvecklingen av Göteborgs offentliga rum och samlade framkomlighet krävs tillräckliga ekonomiska resurser i relation till uppdraget. För att skapa fler och större värden för både staden och samhället, och inte förlora takten i omställningen till en hållbar stad. Levande offentliga rum i kombination med möjligheten att resa hållbart är två av nycklarna till en attraktiv, trygg och hållbar stad.

Göteborg får inte riskera att hamna efter i omvandlingen till en hållbar stad. Det har den inte råd med.

Samverkan

Information i FSG har skett 2023-04-20

Ärendet

Ärendet avser framställan av tilläggsbudget om 128,5 miljoner kronor. Till dags datum har ett antal strukturella underskott identifierats. Nämnden prognostiserar per mars månad ett underskott om 130 miljoner kronor och har för perioden en negativ avvikelse mot budget om 62,3 miljoner.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Inför bildandet av de fyra nya stadsutvecklande nämnderna gjordes under våren 2022 en uppskattad fördelning av tidigare fem stadsutvecklande nämnders budgetramar. Stadsmiljönämndens huvudsakliga budget bygger på schablonmässig fördelning av tidigare förvaltningars budgetar. Hänsyn tog inte till eventuellt felbudgeterad verksamhet. Underlag för fördelning togs fram under våren 2022 som underlagt till det politiska budgetarbetet inför budget 2023.

Nämndens budget kommer i huvudsak från tidigare park och naturnämnden samt trafiknämnden och dessa har haft helt olika styrmodeller. Som mål om att minska administration och effektivisera, ska den tidigare köp/sälj modellen som funnits hos park- och naturförvaltningen tas bort. Ekonomiska flöden och styrning har fungerat olika inom tidigare förvaltningar. Stadsmiljönämnden har att bygga upp en ny ekonomimodell. Det är ett omfattande arbete att se igenom de ekonomiska flödena och hitta en ändamålsenlig styrning.

Nämnden prognostiserar per mars månad ett underskott om 130 miljoner kronor och har för perioden en negativ avvikelse mot budget om 62,3 miljoner. Att inom ram hantera prognostiserat underskott om 130 miljoner kronor innebär besparingar på drygt 10% av påverkningssbar helårsbudget. Att effektuera besparingsåtgärder på ett halvt år kommer ha en stor påverkan på stadens offentliga rum. Det kommer innebära märkbart sänkta servicenivåer som påverkar både boende, besökare och näringsliv.

Strukturellt underskott

Under de tre första månaderna har ett intensivt arbete gjorts i att identifiera ekonomiska flöden utifrån tidigare beslut. Till dags datum har strukturella underskott om 128,5 miljoner kronor identifierats parallellt med prognosarbetet i samband med delårsrapport per mars. Identifierade poster består i huvudsak av:

- Verksamhetskostnader som täckts av överskott avsatt för annan verksamhet 62,8 miljoner kronor
- I budget 2023 avlyfta satsningar gjorda 2022 som enligt förvaltningens bedömning inte är av engångskaraktär 35,7 miljoner kronor inklusive indexuppräknings 6%
- Kostnadsökningar överstigande 6% 2023 avseende serviceresor (inflation, ökat resande och fördyrade avtal 30 miljoner kronor

Utöver strukturellt underskott från tidigare verksamhet och kostnadsökningar för färdtjänsten 2023 påverkas nämndens verksamhet av en hög inflation som i vissa fall kraftigt överstiger indexuppräknningen av tilldelad budget. Framför allt på kostnader för verksamhet såsom skötsel, bygg och anläggning. Hur stora dessa kostnadsökningar blir och hur de ryms inom nämndens budget eller påverkar möjligheten till framdrift behöver nämnden mer tid på sig att analysera.

Fördjupning

Verksamhetskostnader som täckts av överskott avsatt för annan verksamhet (62,8 miljoner kronor).

Redovisningsregler styr hur olika medel får användas. Förvaltningen är nu skickliggjord i att det funnits en bristande finansiering av verksamhet från tidigare organisationer. Den löpande grundverksamheten har tillskjutits medel om nu identifierade 62,8 miljoner kronor, ibland avsett för annan verksamhet. Därutöver har underskott identifierats avseende lagstadgad verksamhet, med kraftigt ökade kostnader på grund av demografisk utveckling, högt inflationsindex.

I nedanstående uppställning redovisas identifierade medel om 62,8 miljoner kronor, avsett för annan verksamhet som använts under 2022 för att finansiera löpande grundverksamheten.

22 miljoner driftskostnader som bokförts som investering
6,3 miljoner budget för kapitaltjänstkostnader
2,3 miljoner OH påslag på fakturering till andra nämnder på extrabeställningar
18,6 miljoner balanserade andra överskott från tidigare år
13,6 miljoner underfinansierad verksamhet inom serviceresor som finansierats av överskott i riktade medel 2022 samt överskott som gått till andra nämnder

I budget 2023 avlyfta satsningar gjorda 2022 som enligt förvaltningens bedömning inte är av engångskaraktär (35,7 miljoner kronor inklusive 6% index).

I försutförutsättningar för budget 2023-2025 KS 2022-05-18 redovisades förslag på fördelning av de fem tidigare stadsutvecklande nämners budgetar till nya stadsutvecklande nämnder. I underlaget har det nya beräknade utgångsläget för de nya nämnderna justerats ned för de särskilda satsningar som är gjorda i budget 2022 för nytt ställningstagande och för att övervägas i det politiska budgetarbetet inför budget 2023. Enligt förvaltningens bedömning 33,7 miljoner kronor av nedjusterade medel inte av engångskaraktär

1,2 miljoner tillkommande ytor (driftsmedel Stora Amundön och Billdals skärgårds naturreservat finns kvar)
0,5 miljoner utegym (I bu finns uppdrag om tre nya utegym, planeringsresurser krävs)
0,5 miljoner rättsamordnare (en samordnare är anställd. Tidigare tillskott om 1mnkr har ej uppfattats som tillfälligt)
3,0 miljoner värdeskapande stadsutveckling, parker i utsatta områden (tidigare budget om 6 miljoner är fördelad till andra nämnder)

1,0 miljoner tillgängliggöra toaletter i skärgården (Besöksantal, behov och förväntningar har ökat)

3,0 miljoner ökad satsning i fraktbidrag (tidigare stadsbidrag har upphört. Medlen behövs permanent)

4,0 miljoner sommargator/torg (tidigare satsning behövs permanent för att bibehålla befintlig nivå)

10,5 miljoner pilotområde för verkställande av cykelprogrammet (5 mnkr användes för uppstart 2022. Verksamheten beräknas kosta 15 mnkr per år. I politisk justering 2023 har nämnden tilldelats 4,5 mnkr för cykel. För att effektuera föregående års startade satsning samt fortlöpande arbeta med fråga behövs organisationen bemanna med utredningsresurser, konsulter och påverkanskampanjer

10,0 miljoner utökat underhåll för cykelbanor (har dragits dubbelt. Både i avdrag från tidigare satsning och även i politiska justeringar 2023)

2,0 miljoner 6% indexuppräknings på ovanstående poster

Kostnadsökningar överstigande 6% 2023 avseende serviceresor (30 miljoner kronor).

I nedanstående uppställning redovisas nu identifierade kostnadsökningar om 30 miljoner kronor inom serviceresor för 2023 till följd av inflation, ökat resande, tillgång på förare och tilläggsavtal. Verksamheten är till stor del lagstadgad och även uppdragsfinansierad. Möjligheten att påverka kostnadsutvecklingen är begränsad. En förändring av servicenivåer påverkar brukarna och tar lång tid att implementera och därigenom få ekonomiskt genomslag.

12 miljoner Taxiindex utöver i budget erhållna 6%

5 miljoner Tilläggsavtal flexlinjen på grund av brist på fordon

13 miljoner kostnadsökningar till följd av uppsagt avtal som leverantör gjort inom färdtjänst

Förvaltningens/bolagets bedömning

Stadsmiljönämnden är en viktig part i den nya organisationen för stadsutveckling. Det underskott som prognostiseras i delårsrapporteringen per mars om 130 miljoner kronor, har förvaltningen identifierat att de härrör från att förvaltningen från start gått in med från 2022 underfinansierad verksamhet. Det aktuella konjunkturläget påverkas nämndens ekonomi synnerligen hårt då verksamheten har en kostnadsmassa som påverkas kraftigt av höga indexökningar. Hur detta ytterligare slår på helårsresultatet kommer förvaltningen arbeta vidare med under året.

Det är olyckligt att som nystartad organisation tvingas gå in i sparläge och bromsa administration och verksamhet då kraft behöver läggas på att bygga upp och implementera processer och rutiner.

Att inom ram hantera prognostiserat underskott om 130 miljoner kronor innebär besparingar på drygt 10% av påverkningsbar helårsbudget. Att effektuera besparingsåtgärder på ett halvt år kommer ha en stor påverkan på stadens offentliga rum. Och innebära märkbart sänkta servicenivåer som påverkar både boende, besökare och näringsliv.

Lena Thylén

Anders Ramsby

Ekonomichef

Förvaltningsdirektör